

стан й поведінку партнерів та порушують норми мови; мають недостатній словниковий запас. Вони недосконало володіють технікою психофізичної саморегуляції та прийомами розрядки негативних емоцій і привернення уваги до себе; інколи займають неадекватну позицію у ситуаціях професійного спілкування. Майбутні менеджери рідко проявляють ініціативу у цьому спілкуванні, не завжди встановлюють у ньому емоційний та діловий контакти, що не сприяє їх можливостям упливати на стани, поведінку, наміри, установки, думки, рішення, активність партнерів зі спілкування.

Високий. Майбутні менеджери з інтересом та бажанням оволодівають культурою професійного спілкування; їх зацікавленість у цьому спілкуванні сприяє встановленню контакту; їм також притаманні вимогливість до себе й до партнера та принциповість. Майбутні менеджери характеризуються високими рівнями знань з професійного спілкування та його культури; адекватно сприймають та розуміють емоційний стан й поведінку партнерів; володіють нормами мови та багатим словниковим запасом. Вони володіють технікою психофізичної саморегуляції та прийомами розрядки негативних емоцій й привернення уваги до себе; завжди займають адекватну позицію у ситуаціях професійного спілкування. Майбутні менеджери проявляють ініціативу у цьому спілкуванні; встановлюють у ньому емоційний та діловий контакти, що дає їм можливість упливати на стани, поведінку, наміри, установки, думки, рішення, активність партнерів зі спілкування.

Розроблений нами підхід до вимірювання рівнів сформованості культури професійного спілкування менеджера використовувався на констатувальному та формувальному етапах проведеного експерименту.

Головко М. В., канд. пед. наук, доцент,
кафедра педагогіки та психології

ЯКІСТЬ ОСВІТИ ЯК ІСТОРИЧНО ЗУМОВЛЕНА КАТЕГОРІЯ ЧАСТКОВИХ ДИДАКТИК

Провідним методологічним принципом сучасної загальної середньої та вищої освіти є різнобічне забезпечення її якості. У сучасній дидактиці та методиках навчання як часткових дидактиках якість освіти розглядають як інтегровану категорію, якій властиві внутрішні та зовнішні характеристики. Серед найважливіших внутрішніх характеристик виокремлюють якість освітнього середо-

вища, що визначається ефективністю управління освітнім процесом та науково-методичної роботи, ресурсним забезпеченням навчання; якість реалізації освітнього процесу, що передбачає реалізацію принципів науковості та доступності змісту освіти, ефективність засобів навчання, майстерність педагогів; якість результатів освітнього процесу — визначається рівнем навчальних досягнень учнів та рівнем розвитку їх особистісних якостей. До зовнішніх характеристик відносять показники ефективності функціонування освітньої системи та її вплив на соціальну сферу [1, с. 244—245].

Виходячи з означення якості освіти як інтегрованої категорії, можна виділити й основні показники та характеристики, що стосуються часткових дидактик. У цьому контексті простежується роль методик конкретних предметів та навчальних дисциплін у забезпеченні реалізації та розвитку основних характеристик якості загальної середньої та вищої освіти.

Розвиток часткових дидактик як галузей педагогічної науки зумовлене потребою ефективного управління якістю освіти. Історично зумовленими функціями часткових дидактик є дослідження закономірностей, шляхів та засобів навчання фізики, встановлення кількісних залежностей між методами навчання та його якістю, визначення шляхів подальшого удосконалення у проекції на перспективи розвитку освіти.

Переважно зусилля дидактів на різних етапах формування та функціонування освітніх систем зосереджувалися на вирішенні завдань із забезпечення якості навчання. Зумовлене це, зокрема, внутрішньою логікою розвитку часткових дидактик як галузей педагогічної науки, закономірностями їх виникнення та розвитку, а також основними функціями та завданнями.

Сучасні дослідження цього питання показують, що якість освіти доцільно розглядати як інтегровану категорію, з притаманними внутрішніми та зовнішніми характеристиками. Аналіз цієї проблеми в дидактиці доводить, що лише такий підхід забезпечить розв'язання важливих завдань сучасними частковими дидактиками, які вирішують проблему забезпечення якості освіти. Залежно від загального стану розвитку освіти та домінуючих педагогічних концепцій і технологій навчання змінювалися й акценти та підходи до розуміння сутності якості освіти та забезпечення реалізації її основних характеристик.

Зменшення уваги до однієї з характеристик викликає протиріччя та ототожнення категорії якості з одним з її показників. Сучасні дослідження вчених-методистів показують, що шлях до вирішення цієї важливої методичної проблеми лежить у площині

комплексного дослідження спектра основних показників, які характеризують цю категорію. Крім того, сьогодні в теорії та методиці навчання фізики створені передумови реалізації управління якістю як складової державного управління в освіті.

Література

1. *Ляшенко О. І.* Якість освіти: проблеми оцінювання, моніторингу та управління // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні. 1992—2002. Зб. наук. праць до 10-річчя АПН України. — Ч. 1. — Харків: ОВС, 2002. — С. 243—250.

2. *Ляшенко О. І.* Якість як феномен освіти // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. — К.-П., 2003. — В. 9. — С. 58—59.

Головко С. Г., канд. іст. наук, доц.,
кафедра теорії та історії держави і права
Головко М. В., канд. пед. наук, доц.,
кафедра педагогіки та психології

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ В УМОВАХ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Важливою та необхідною умовою підготовки висококваліфікованих фахівців-юристів є забезпечення якості освітнього процесу. Вирішення цього завдання передбачає пошуки шляхів та механізмів досягнення широкого кола освітніх цілей, що ставляться перед вищою школою.

Якщо розглядати якість юридичної освіти як інтегровану категорію, можна виділити основні показники та характеристики, що стосуються організації навчального процесу з підготовки майбутніх правників. Реформування організаційно-педагогічних засад навчання у вищій школі в умовах Болонського процесу зумовлює потребу підвищення теоретичного та практичного рівня організації навчання юридичних дисциплін. Однією з важливих складових навчального процесу в умовах кредитно-модульного навчання та внутрішньою характеристикою категорії якості підготовки майбутніх юристів в умовах Болонського процесу виступає проблема якості освітнього процесу. Її вирішення реалізується через удосконалення методики оцінювання навчальних досягнень студентів.

Системний та результативний контроль, який реалізується здійснюється через неперервний моніторинг навчального проце-